

בעה"ת

נעים הלכות

הלכות עירובין

סיכום תמציתי מהגמרא ועד האחרונים

ע"פ סדר השולחן ערוך לפי מתכונת הבחינות של
הרבנות הראשית

חובר ע"י נחשון עמית ועודד חניה

פניה"ק חברון תובב"א תשרי התשפ"א

דוגמה בלבד אין לצלם או להדפיס ניתן להשיג אצל המחברים

נחשון עמית 050-679-2013
nahsonamit@gmail.com

עודד חניה 054-669-1101
oded9975@gmail.com

כל הזכויות שמורות למחברים

ניתן להשיג את החוברת אצל המחברים:

נחשון עמית 050-679-2013
nahsonamit@gmail.com

עודד חניה 054-669-1101
oded9975@gmail.com

כשם שא"א לבר בלא תבן כך א"א לספר בלא שגיאות.
להערות, הארות, הצעות לתיקון והוספה ניתן לפנות אלינו במייל.

דברי ברכה*

"אור שלמה"

ע"ש הקדוש הרב שלמה רעק זצ"ל הי"ד

ב"ה

כ"ג/תמוז/תש"ף

שני האברכים החשובים ר' נחשון עמית נ"י ור' עודד חניה נ"י השתדלו והתאמצו למלא את החוסר בסיכומים בהירים בנושא זה ולסכם את לימודם בהלכות עירובין על פי מתכונת מבחני הרבנות הראשית. כעת רצונם לזכות את הרבים ולפרסם סיכומם ברבים לצורכי לומדים נוספים. ואי"ה מלאכתם ימצא ברכה להם וללומדי דבריהם.

ישראל שליסל

אדמות ישי חברק ת"ו, ת.ד. 105. טל. 02-9962227

*המכתבים הובאו לפי סדר קבלתם

הרב דוב ליאור

רב העיר

קריית ארבע היא חברון ת"ו

בס"ד, א מנחם אב תש"פ

לכבוד

האברכים

נחשון עמית, עודד חניה

וחבריהם

כולל אור שלמה - חברון

השל' והברכה וכט"ס.

הובאה לפניי החוברת שכתבתם, נעים הלכות על עירובין. עברתי על חלק מהדברים ושמחתי לראות חיבור נאה ומשובח על כל סעיפי השו"ע בהלכות עירובין, הכולל הסבר קצר וקולע לדברי רבותינו החל מהגמרא ועד גדולי האחרונים.

חוברת זו בוודאי תביא תועלת לכל לומדי נושאים אלו, להבנתם ולזיכרונם. יישר כוחכם ויהי רצון שתזכו לחבר עוד חיבורים מועילים, להגדיל תורה ולהאדירה, לתפארת עיר האבות.

החותם לכבוד התורה ולומדיה,

דוב ליאור

בס"ד, ז' אב תש"פ, 4-1530/פ'

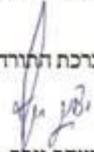
דברי ברכה

הובאו לפני חלק מגלינות הספר "נעים הלכות" סיכומים על הלכות ערובין, מקורות הדינים בתלמוד ובראשונים, הרמב"ם ושו"ע, משנה ברורה והביאור הלכה, שכתבו וערכו האברכים היקרים השוקרים באהלה של תורה, בכולל אור שלמה בעיה"ק חברון ת"ו, שמן תורק שמם, כבוד שם תפארתם, הרב **עודד דוד אברהם חניה** נר"ו והרב **נחשון יפת מאיר עמית** נר"ו.

אכן דבר נאה ויאה עשו, ויועיל לחזרה ולשינון סיכומי ההלכות מקורות הדינים בש"ס, עם דעות הפוסקים הראשונים, ודברי מרן הש"ע, ודעות האחרונים, והכל עשו בבהירות בסדר נאה ונכון, בטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף, ובעזה"י יהיה זה לתועלת לבני התורה המשגנים הלכות אלו, ולפעלא טבא אמינא, איישר חיליה לאורייתא.

וזאת למודעי, שבעיר שאין בה פיקוח של אנשים יראי שמים בענייני כשרות העירוב, ואינם בודקים את החוטים על פי כללי ההלכה, יש לחוש שם ביותר ולהזהיר את העם היושב בה לבל יכשלו באיסור טלטול. ולמזהיר ולנוהר שלום ירבה כנהר, וברכתי למחברים שיה"ר וחפץ ה' בידם יצלח, ויפוצו מעיינותיהם חוצה, ויברכו על המוגמר בקרב ימים.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

**המכתב המלא שהתקבל מהרב ובו פירוט נפלא מלא וגדוש על דבר
עירובין שלנו כיום והאם ניתן לטלטל על ידם מופיע במלואו בסוף
הספר כנספח**

ישיבת נתיבות ישראל בתיים

בראשות הרב דוד חי הכהן שליט"א

בת ים, ט"ו באב ה'תש"פ

ברכה לראש משביר

שמחתי לראות את הקובץ בהלכות עירובין שנתחבר על ידי האברכים החשובים מעיר חברון תכון בצדק ר' נחשון עמית נר"ו בוגר ישיבתנו בבת-ים, וחברו ר' עודד חניה נר"ו. כידוע, הלכות עירובין נדרשות למעשה לכל שומר שבת מחללו, שהרי אף על פי שמלאכת הוצאה מלאכה גרועה היא (כדברי התוספות בריש שבת) אבל היא מט"ל מלאכות שבת שכולם הררים תלויים בשערה. מיוחדת מסכת עירובין שהיא משלושת הקשות שבש"ס הרמוזות במילה עניי (עירובין נדה יבמות) ועל כן מלאכה נדרשת היא באורי הלכותיה ממקורות הגמרא והראשונים עד לאחרוני הפוסקים בימינו.

והנה קמו שני רעים אהובים חברים למלאכת עבודת התורה, ורתמו ואת עצמם לעבודת הקודש. וכבר אמרו מפרשי אבות בלשון מליצה על המשנה אהב את המלאכה ושנא את הרבנות, אהב את מלאכת הרבנות- לימוד התורה בירור הלכותיה והדרכת הציבור על פיה, ושנא את הכבוד וההדר שבה.

קראתי דפים אחדים ממה ששלחו אליי ונהנתי מהעבודה והחכמה שנתחברו יחד בכפיפה אחת. ורק אעיר הערה אחת שתעיד על כך שקראתי את הכתובים. בעמ' 11 נכתב בשם הישועות מלכו, כי רכבת אין דינה כרשות הרבים כיוון שהנוסעים נמצאים בקרונות שהם רשות היחיד, ולכן אינם נספרים כשישים ריבוא. והוסיפו על כך המחברים במשפט מוסגר, כי לפי זה גם בכבישים הראשיים שהנוסעים במכוניות אין דינם כרשות הרבים. לעניות דעתי, אין הנידון דומה לראיה- קרון רכבת ראוי למגורים כי הוא רחב וגדול ומרווח עד שהוא יכול לשמש כדירה ליושבים בה. וכבר היו מקומות וזמנים שאנשים קבעו את דירתם בקרונות. אין הדבר במכוניות, שהם בי עקתא ואינם ראויים לדירה, ולא עליהם התכוון הישועות מלכו. מלבד זאת, ידועים לנו דברי חז"ל כי רכוב כמהלך דמי, ועל כן ברור בעיניי כי דרכי תחבורה העמוסים מידי יום ברבבות מכוניות הנוסעות מאות אלפי נוסעים דינם כרשות הרבים לכל דבר.

אחרי הערה קצרה שנכתבה לחיבת הקודש אחתום בברכה למחברים היקרים, להמשיך ולגדול בעבודת הקודש ולפאר את בתי ישראל בפירות הלולים של בירורי הלכה ואמונה. וחפץ השם בידם יצלח. וזכות מזכי הרבים תגן בעדם שלא תצא תקלה מתחת ידם. וככל תלמידי חכמים היקרים יעלו מחיל אל חיל אמון כן יהי רצון.

כברכת אוהב ומעריך

דוד חי כהן

David Lau
Chief Rabbi of Israel
President of the Great Rabbinical Court

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, ד' אלול, תש"פ
24 אוגוסט, 2020
הסכ' – 694.שפ

לכבוד

הרב נחשון עמית הי"ו והרב עודד חניה הי"ו

מכתב ברכה

הגיעוני עלי ספרכם "נעים הלכות", ספר ההולך טוב על ענייני עירובין עפ"י סדר השו"ע. עברתי בין בתריו ושמחתי לראות שחפץ ה' בידכם הצליח לסדר את ההלכות הקשות של ענייני עירובין בטוב טעם ודעת, המוגשים לפני הלומדים כשולחן ערוך.

בראשית, דברי אציון, כי כדי לדעת את ההלכה על בוריה אין ללמוד אותה ע"י קיצורי דרך וסיכומים. יש לעיין היטב בדברי הגמרא, להעמיק בדברי הראשונים ורק אז תובן ההלכה על בוריה עם מקורותיה. ועל כן ספרים אלו שהם סיכומי הסוגיות וההלכה מטרתם בעיקר לסייע לחזור על הדברים, אבל אינן יכולים להוות תחליף ללמוד היסודי והמעמיק.

הרמב"ם באחד ממכתביו לבנו כתב לו כי ראוי בגמר לימוד הסוגיא להוציא ממנה את עיקר השיטות והמסקנות ואותם ראוי לחקוק בלבו.

הלכות עירובין הן מהסוגיות הקשות בש"ס ונכללת בין מסכתות "עניי".

התוס' בריש מסכת שבת הקשו מדוע המסכת מתחילה במלאכת הוצאה, ונראה על אף דמלאכת הוצאה היא הגרועה שבמלאכות וכפי שמבואר בתוס', מ"מ בשרשה העליון, היא מלאכה חשובה, זו מלאכה שהן בתורה שבכתב והן בתורה שבע"פ נתעסקו בה יותר מבשאר המלאכות. בתורה שבכתב, בפרשת המן דכתיב "אל יצא איש ממקומו" ובפרשת עשיית המשכן דכתיב "ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' ויכלא העם מהביא". ובתורה שבע"פ, היא המלאכה שנתייחדו עליה כמה פרקים במסכת שבת [יצאות השבת, המוציא, המצניע והזורק], וכל מסכת ערובין, וגם מצאנו אצל יעקב אבינו, דכאשר חזר מבית לבן כתיב "ויחן את פני העיר" ודורשים חז"ל דערב שבת היה, וקבע לה תחומין, וזו המלאכה שודאי חייבים עליה במזיד מיתה. גם מכאן רואים את חשיבות מלאכה זו.

אשריכם ואשרי חילכם בדרך העולה בית ה', ראו ברכה בעמלכם ותזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת התורה

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

תוכן העניינים

1	פתח דבר
4	סימן שמ"ה - דיני ארבע רשויות
25	סימן שמ"ו - דיני הוצאה והכנסה ברשויות השבת
30	סימן שמ"ז - על איזה הוצאות חייב
32	סימן שמ"ח - הוציא ידו מלאה פירות
34	סימן שמ"ט - טלטול ד' אמות ברשות הרבים
39	סימן שנ"ח - דיני קרפף והיקף לדירה
56	סימן שס"ב - דיני המחיצות
73	סימן שס"ו - דיני עירוב חצירות
92	סימן שפ"ב - דירת גוי בחצר
113	סימן ת"ח - עירובי תחומין
121	נספח - הטלטול על סמך העירוב בימינו - הראשל"צ הרב יצחק יוסף שליט"א
125	תוכן עניינים מפורט

פתח דבר

מודים אנחנו לה' יתברך ששם חלקינו מיושבי בית המדרש 'אור שלמה' ע"ש הקדוש הרב אליהו שלמה רענן הי"ד נכד הראי"ה קוק זצוק"ל השוכן כבוד בשכונת אדמות ישי בעיה"ק חברון תובב"א, שם זוכים אנו לעסוק בלימוד התורה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

בלומדינו הלכות עירובין, תוך כדי הלימוד העלינו על הכתב את סיכום הסוגיות מהגמרא ועד לאחרונים, וב"ה ראינו ברכה בעמלינו ורחש ליבנו דבר טוב להוציא את הסיכום לאור ע"מ לזכות את הרבים החפצים בסיכום בהיר ותמציתי על הלכות עירובין הנלמדים במתכונת המבחנים של הרבנות הראשית. אנו מקווים שסיכום זה יהיה לעזר ולהועיל ללומדים הלכות עירובין, ואם סיכום זה יסייע אפילו ליהודי אחד לסדר את לימודו ולזכרו, והיה זה שכרנו.

בסיכום זה השתדלנו לסכם את דברי הגמ' והראשונים שהביא הב"י, ולתמצת את מחלוקותיהם וטעמיהם בצורה ברורה ופשוטה למעיין. חילקנו את הסעיפים הארוכים לתתי סעיפים ע"מ לסייע בהבנה של כל נושא נושא. כל סעיף או תת-סעיף כזה, מורכב מדברי הגמ' (במידה ויש), ראשונים, לשון השולחן ערוך והרמ"א. ובנוסף את החידושים והביאורים העיקריים שהעלינו מהמשנה ברורה והביאור הלכה. בחלק מן המקומות הוספנו גם מפסקי האחרונים.

סיכום זה אינו נועד ללימוד החומר אלא נועד לחזרה מתומצתת, ולכן מקורות המובאים בבית יוסף, משנה ברורה וביאור הלכה - מובאים בשם אומרם ללא ציון הפניה מדויקת, והרוצה לעיין במקור ימצא את מבוקשו בב"י או במשנ"ב. רק הגמרות והמשניות שהם בסיס ומקור לכל ההלכות הובאו כלשונם בתוספת הפניה מדויקת. מקורות נוספים שהובאו באחרונים וכן פסקי האחרונים הובאו בתוספת הפניה מדויקת.

הסיכום ערוך בצורה שבה כל סוגיה מוגשת כחתיכה הראויה להתכבד' בפ"ע אף שיש בזה חזרה מסויימת על מקורות שהובאו כבר, וזה ע"מ לתת ללומד את היכולת ללמוד כל סוגיה בנפרד ולראות את כל היריעה פרושה בפניו בשלמותה בכל שלב.

ע"מ לסייע ללומד להבחין בקלות בין המקורות השונים הסיכום נכתב באופן זה: **לשון המשנה והגמ' מופיעים בגופן זה**, לשון השולחן ערוך מופיעה בגופן זה, לשון הרמ"א מופיעה בגופן זה. והמציין בשו"ע מופיע בגופן זה.

לסיכומינו קראנו **נעים הלכות** להורות על נעים ההלכה. שכאשר לא יודעים את טעמי ושורשי ההלכה, הרבה הלכות נראות זרות וקשות. ולאחר שלומדים לעומק מפנימים ומבינים את טעמי ושורשי ההלכה, מגלים את הנעימות שבהלכה.

מובא במסכת עירובין נד: "א"ר אמי מ"ד 'כי נעים כי תשמרם בבטנך יכוננו יחדיו על שפתיך' אימתי ד"ת נעימים בזמן שתשמרם בבטנך ואימתי תשמרם בבטנך בזמן שיכוננו יחדיו על שפתיך" ופירש רש"י: **שתשמרם בבטנך**. שהן שמורים בידך שאין משתכחין ממך: **יכוננו יחד**. שאתה סודרן ומוציאן בפה ולא בגימגום ובלחישא:

כמו כן נהוג לרמוז שם המחברים בשם החיבור, וראשי התיבות של שמינו: נחשון יפת מאיר ועודד, רמוזים בשם: **נעי"ם** הלכות.

רש"י בפירושו (עירובין מט.) הסביר שמשמעותה של המילה עירוב היא מלשון עריבות וכך כתב: **"עירוב שמו**. שיהו כולן מעורבין ומרוצין בו שלא ימחה זה בחברו אלא שותפות נוחה ועריבה" שנזכה שסיכום זה על הלכות **עירובין** יביא **לעריבות** דברי התורה בפיו.

ברצונינו להודות בראש ובראשונה לבורא עולם נותן התורה על הזכות העצומה ללמוד, להבין, ולקיים את תורתו הקדושה.

עוד רצונינו להודות לראש הכולל הרב ישראל שליסל שליט"א על שנים של לימוד תורה ככולל הקדוש אור שלמה. לרב אלעד גדות רב היישוב נגוהות נושא ונותן ככולל, על העזרה הרבה בבירור הסוגיות. ולכל שאר חברי הכולל היקרים על הזכות ללמוד יחדיו מתוך אווירה של יראת שמים וחיבת הארץ.

מכירים אנו טובה רבה לרבנית חיה רענן אשת הרב שלמה רענן הי"ד שביתה בית ועד לחכמים ממש! תהא חוברת זו לזכר נשמתו הקדושה של הרב רענן זצוק"ל.

תודה רבה להורינו היקרים אשר גידלנו על אהבת תורה ויראת שמים, למשפחותינו המורחבות והמצומצמות שעודדו דירבנו וחיזקו אותנו בלימוד התורה שיזכו כולם לרוב נחת מכל יוצאי חלציהם.

עוד מודים אנו עד מאד לנשותינו היקרות אשר מאפשרות לנו לשבת באוהלה של תורה מהבוקר עד הערב. וכבר אמרו רז"ל "נשים במה זכין... באתנו" גבריהו בי רבנן ונטרין לגבריהו עד דאתו מבי רבנן" יהי רצון שיזכו לרוב ברכה כפולה ומכופלת מן השמים ותהי משכורתן שלימה מעם ה' אלוקי ישראל.

אנו תפילה לריבונו של עולם שנזכה להמשיך ולגדול בתורה מתוך נחת והרווחה, ונזכה ונראה בגאולת ישראל השלימה בחדס ורחמים.

נחשון יפת מאיר עמית ועודד דוד אברהם חניה

סימן שמ"ה - דיני ארבע רשויות

סעיף א' - ד' רשויות השבת

ברייתא: "ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד ורשות הרבים ומקום פטור וכרמלית" (שבת ו.).

שו"ע: "ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד ורשות הרבים וכרמלית (פירוש רך מל, לא לח ולא יבש אלא בינוני, הכא נמי לא רשות היחיד שאין לו מחיצות, ולא רשות הרבים, שאינו דומה לדגלי מדבר, דלאו להילוכא דרבים עבידא. רש"י) ומקום פטור"

סעיף ב' - רשות היחיד

הגדרת רשות היחיד

ברייתא: "ואיזהו רה"י חריץ שהוא עמוק י' ורחב ד' וכן גדר שהוא גבוה י' ורחב ד' זוהי רשות היחיד גמורה... ואמאי קרי ליה רה"י גמורה... " (שבת ו.-ז:)

רש"י: קמ"ל - גמורה כלומר זו שנגמר מניין מחיצות שלה שיש לה מחיצות מכל צד כיוון שאמרינן גוד אסיק פני מחיצה.

שו"ע: "איזה רשות היחיד? מקום המוקף מחיצות גבוהים עשרה טפחים ויש בו ד' טפחים על ד' טפחים או יותר וכן חריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה וכן תל גבוה עשרה ורחב ארבעה על ארבעה. **הגה:** "יש אומרים דבעינן באלו ארבעה על ארבעה הן ואלכסונן וכמו שיתבאר לקמן סימן שמ"ט"

משנ"ב:

- נדחתה דעת הי"א שהביא הרמ"א מהלכה.
- יש מן הראשונים שסוברים שעובי המחיצות מצטרף לד' טפחים, אך דעת רוב הפוסקים שעובי המחיצות אין מצטרפות לד' טפחים. הרשב"א מחלק שמחיצות עבות הראויות להשתמש בהם – מצטרפות לד' טפחים. והסכימו האחרונים שכ"ז

דווקא שיהא נקרא שם רה"י על גבי המחיצות (אבל לעניין החלל בפנים לכו"ע בעינן שיהא בחללו ד' טפחים).

חזו"א (או"ח ס"ח, כ"ג): פסק שעובי המחיצות מצטרף גם לגבי החלל.

ערוך השולחן (שמ"ה, י"ג): דעת הרמ"א להצריך אלכסון היא רק להחמיר כגון בזורק כוורת מרה"י לרה"ר אבל לא להקל.

כמה מחיצות צריך שיהיו לרה"י לחייב את הזורק לתוכה מרה"ר

רמב"ם: ד' מחיצות או ג' ולחי. (ובמבוי שיש לו ג' מחיצות הקלו חכמים לטלטל בו ע"י הנחת קורה להיכר למרות שאינו רה"י)

שאר פוסקים: ג' מחיצות. (ובמבוי שיש לו ג' מחיצות החמירו חכמים להצריך היכר ע"י לחי או קורה למרות שהוא רה"י)

הטור: לא מזכיר מניין המחיצות וכתב הב"י שהטור כותב בהמשך הסימן כדעת הרמב"ם. אך כאן אם היה כותב שצריך "ד' מחיצות" הו"א שצריך ד' גמורות ולא סגי בג' ולחי ולכן לא פירט.

היקף לדירה

גמ': "אמר רבי יוחנן קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ואפילו כור ואפילו כוריים הזורק לתוכו חייב" (שבת ז).

וכן פסק הרמב"ם והוסיף שכל שטח שאינו מוקף לדירה וגדול מבית סאתים אסור לטלטל בו מדרבנן ככרמלית.

הד"מ מביא שכתב הטור (בסימן שמ"ו): ש"דווקא גדול בהרבה מבית סאתים בעינן מוקף לדירה"¹

¹ אך לא מצאנו כן בטור. ואולי יש לפרש שכוונתו שמה שכתב הטור אצלנו "אם גדול כמה מילין" כוונתו היא "לא גדול יותר מבית סאתים" בלבד, ולא דווקא כמה מילין. וזה מה שכתב בסימן שמ"ו שהגדר הוא ב"ס ולא יותר.

גמ': "אבל אם היה דיר או סהר או חצר או מוקצה אפילו בית חמשת כורים אפילו בית עשרת כורים מותר" (עירובין יח.)

וכן כתבו הרמב"ם והטור.

והב"י הסביר שכתבו זאת לאשמועין שסתמן – מוקפים לדירה.

נעילת דלתות בלילה כתנאי לרשות היחיד

משנה: "לא יעמוד אדם ברה"י ויפתח ברה"ר... דברי ר"מ. אמרו לו מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלים שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח ..."
גמ': "ורבנן, אמר רבי מאיר רה"ר ומהדרו אינהו כרמלית?! דאמר רבה בר בר חנא אמר רבי יוחנן ירושלים אלמלי דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים" (עירובין קא.)

(הקשו רבנן על רבי מאיר מירושלים שהיא כרמלית כיוון שדלתותיה ננעלות בלילה בעוד שר"מ דיבר על רה"ר)

ומביאים הרמב"ם והטור להלכה שעיר גדולה אם דלתותיה ננעלות בלילה – יש לה דין רה"י.

ב"י:

שאלה: מדוע לירושלים יש דין כרמלית ולא דין רה"י למרות שדלתותיה ננעלות בלילה?
תשובה: כיוון שדלתותיה ננעלות בלילה יש לה דין רה"י, אך כיוון שדירים בה הרבה אנשים יש לה דין של חצר שאינה מעורבת שאסור לטלטל בתוכה כמו כרמלית ולכן היא נקראת כרמלית.

נעילת דלתות ע"מ להחשיב את העיר כרה"י נצרכת רק כשיש לדרך החוצה את העיר כל דיני רה"ר כדלהלן:

- דווקא שהדרך החוצה את העיר יש לה ב' פתחים אחד כנגד השני.
- דווקא שהדרך רחבה ט"ז אמה.
- דווקא שאין בדרך קירוי.

אם אין לדרך דיני רה"ר אזי גם אם הדלתות לא ננעלות בלילה ניתן לערב את העיר.

סעיף ג' - כתלים המקיפים את רה"י

גמ': "אמר רב מישא בעי רבי יוחנן כותל ברה"ר גבוה י' ואינו רחב ד' ומוקף לכרמלית ועשאו (לכרמלית) רה"י וזרק ונח על גביו מהו? מי אמרינן כיוון דאינו רחב ד' מקום פטור הוא או דילמא כיוון שעשאו רה"י במאן דמלא דמיא? אמר עולא ק"ו, לאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ"ש?" (שבת צט:)

שו"ע: "כתלים המקיפים רשות היחיד על גביהם רשות היחיד אפילו אינם רחבים ד'"

סעיף ד' - חורי רה"י

גמ': "חורי רה"י כרה"י" (שבת ז:)

רש"י ורשב"א: מה נקרא חורי רה"י? חור שבכתלים של רה"י ועוברים כלפי פנים.

תוס'²: אין חיוב במוציא מחורי רה"י לרה"ר אלא אם החור מחזיק ד' על ד'. (מדובר על מידות היקף החור ולא על מידות עומקו של החור)
רשב"א ומאירי: אפי' אין בחורים ד' על ד' דינם כחורי רה"י.

ב"י: אפילו אם החורים מפולשין מרה"י לרה"ר כיוון שפתוחים לרה"י יש להם דין רה"י.

שו"ע: "חורים שבכתלי רשות היחיד שכלפי רשות היחיד הם רשות היחיד **הגה**: ואם הם כלפי חוץ ואינם עוברים כלפי פנים נדונין לפי גבהן ורחבן כמו שיתבאר סימן זה סעיף י"ג. (בית יוסף בשם הרשב"א והמגיד)"

משנ"ב:

- אפילו אם מפולש גם לרה"ר כיוון שפונה לרה"י דינו כחורי רה"י.
- יש מן הראשונים שסוברים שחור המפולש מרה"י לרה"ר למטה מעשרה טפחים דינו כחורי רה"ר כיוון שבני רה"י לא משתמשים בו ובני רה"ר משתמשים בו (תוס' ורי"ו) וכן דעת הגר"א אך מהרמ"א ומג"א משמע שדינו כחורי רה"י.

² מובא במשנ"ב

אבן העוזר (שנ"ג ס"ב) **בית מאיר** (שנ"ג ס"ב) **רעק"א** (שנ"ה ד"ה מג"א): אסור להניח בחורים דברים שהיו ברה"י כי זה פרוץ במילואו לרה"ר. (בדומה לגג וחצר קטנים הסמוכים לגג וחצר גדולים שכיוון שפרוצים במילואם למקום האסור להם - נאסרים ודינם כרה"י רק לחומרא)

מג"א (שנ"ה, י"ג): מותר לטלטל דברים מרה"י לחורי רה"י.

סעיף ה' - אוויר רה"י

גמ': "והאמר רב חסדא נעץ קנה ברה"י וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב מפני שרה"י עולה עד לרקיע" (שבת ז.).

שו"ע: "אוויר רשות היחיד הוא רשות היחיד עד לרקיע"

חזו"א (ע"א, ו'): אם המחיצות עולות באלכסון - רה"י מסתיימת מעל המחיצות בקו אנכי מקצה המחיצה ולמעלה ולא באלכסון.

סעיף ו' - רה"י בכלים

גמ': "אמר אביי זרק כוורת לרה"ר גבוה י' ואינה רחבה ו' חייב, רחבה ו' פטור" (שבת ח.).

רש"י: "דהוי רשות לעצמה ואנן ממשכן גמרינן שהיו זורקים מחטיהם במלאכתן זה לזה ולא היו זורקים רשויות"

שו"ע: "אפילו כלי כגון תיבה או מגדל או כוורת אם יש בו לרבע ארבעה על ארבעה והוא גבוה עשרה הוי רשות היחיד"

משנ"ב:

- כלי שאין גבוה עשרה העומד ברה"ר - אין לו דין כרמלית דאין כרמלית בכלים אלא הוי כמו רה"ר דבטל לגבי רשות שהוא עומד בו.
- כלי המחובר לקרקע מקרי כרמלית אפילו הוא ברה"ר.

סעיף ז' - דיני רשות הרבים

גמ': "דקיי"ל דרך רה"ר שש עשרה אמה" (שבת צט.) ומסבירה הגמרא שנלמד מעגלות המשכן.

"איזו היא רה"ר סרטיא ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין" (שבת ו.)

ופירש רש"י: "סרטיא - מסילה שהולכין בה מעיר לעיר. פלטיא - רחבה של עיר ששם מתקבצין לסחורה. ומבואות של עיר רחבים ט"ז אמה המפולשות משני ראשיהן לפלטיא"

שו"ע: "איזהו רשות הרבים רחובות ושווקים הרחבים ט"ז אמה... ואין להם חומה ואפילו יש להם חומה אם הם מפולשים משער לשער (ואין דלתותיו נעולות בלילה - טור), הוי רשות הרבים"

משנ"ב:

- גם דרך בין עירונית נחשבת רה"ר.
- אם רק דלת אחת ננעלת בלילה – יש פוסקים (רשב"א וריטב"א) שסוברים שדי בזה להוציא מדין רה"ר.
- צריך שינעלו בפועל ולא יהיו רק ראויות לנעול.

ערוך השולחן (שמ"ה, כ"ב): לימד זכות על עירובין שלנו וכתב שסרטיא זה דווקא דרך שבה כל בני העיר עוברים ודרכה כולם יוצאים מהעיר אבל כשיש הרבה דרכים לצאת מהעיר אינו סרטיא לעניין שא"א לערב בו ע"י צוה"פ. ופלטיא זה שוק שבו כל בני העיר קונים ואם יש כמה שווקים או מקומות של מסחר אינה פלטיא לעניין שא"א לערב בה ע"י צוה"פ.

תנאים נוספים ברה"ר

מפולש

אגרות משה (או"ח ק"מ): התנאי של מפולש אינו ברור ויש להחמיר אף אם אינו מפולש.

בית אב (תניינא סימן ט' ענף א') **ובית אפרים** (סימן כ"ו) **שבט הלוי** (חלק ח' סימן קע"ז ב): אם הדרך אינה ישרה בדיוק ויש אפילו עיקול קטן בדרך אי אפשר להחשיב את הדרך כרה"ר.

חזו"א (עירובין ק"ז), **דבר חברון** (או"ח תמ"ח): גם אם יש רחוב ישר לגמרי, אם הוא מסתיים ברחוב חוסם (צומת T) אינו נחשב מפולש.

משמע מספר המאורות (עירובין דף ז') **וראבי"ה** (סימן שע"ט): דווקא בעיר עם חומה בעינן מפולש, אבל בעיר ללא חומה אף אם אין הרחוב מפולש הוי רה"ר.

האם פלטיא צריכה להיות מפולשת ע"מ להיחשב רה"ר

רשב"א (עבוה"ק בית נתיבות שער ג' סימן א' אות א'): לא מזכיר צורך במפולש גבי פלטיא, ומשמע שדינה כרה"ר אף אם אינה מפולשת.

רא"ה (מובא בחידושי הר"ן שבת ו.ו): צריכה להיות מפולשת, ואם אינה מפולשת אין דינה כרה"ר.

שישים ריבוא

רש"י, רא"ש, סמ"ג, סמ"ק, תרומה, בה"ג: צריך שיעברו בעיר 60 ריבוא אנשים כדי שתחשב רה"ר כישראל במדבר.

רמב"ם, הרב המגיד, רשב"א: אין לדין הזה עיקר ואין זה תנאי.

רמב"ן (מובא בבאו"ה ד"ה 'שאין ששים ריבוא'): דווקא בתוך העיר צריך שישים ריבוא כדי שיחשב רשות הרבים אבל בדרך בין עירונית שמסורה לכל אין צריך שישים ריבוא.

דעת השו"ע בתנאי של ששים ריבוא

אצלנו בהלכות עירובין כתב **השו"ע**: "איזהו רשות הרבים... ויש אומרים שכל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים"

ולפי הכלל המסור בידינו סתם ויש אומרים הלכה כסתם - השו"ע מחמיר ואינו מצריך ששים ריבוא כדי להחשיב את השטח כרה"ר.

ובסימן ש"ג סעיף י"ח כתב: "כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר שאינה מעורבת ... והאידנא נשי דידן נהגו לצאת בכל תכשיטין ויש שאמרו דמדינא

אסורות אלא שכיון שלא ישמעו מוטב שיהיו שוגגות ואל יהיו מזידות ויש שלמדו עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן על פי סברא אחרונה שכתבתי שלא אסרו לצאת בתכשיטין לחצר שאינה מעורבת והשתא דלית לן רשות הרבים גמור הוה ליה כל רשות הרבים שלנו כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת ומותר³

בסימן שכ"ה סעיף ב' מביא הב"י את דעת ההגהות מיימוניות שמתיר לשלוח ביד עכו"ם חפץ בשבת כשיש דרכי שלום או גוי אלם כיוון שאין לנו רה"ר מדאו' כי אין ששים ריבוא.

ובשו"ע שם פוסק את הדין הזה ללא סייג: "היכא דאיכא משום דרכי שלום או בעכו"ם אלם מותר לתת לו או לשלוח לו על ידי עכו"ם"

כבישים ראשיים

ערוך השולחן (שמ"ה, כ"ו): מה שאמר הרמב"ן בדרך בין עירונית הכוונה לדרכים ראשיות ולא לכל דרך המובילה לכפר או עיירה קטנה. מסילת הרכבת נחשבת כרה"ר.

ישועות מלכו (או"ח כ"ו-כ"ז): מסילת רכבת אין דינה כרה"ר כיוון שהנוסעים נמצאים בקרונות שהם רה"י ולכן אינם נספרים למניין ס' ריבוא. (וממילא גם בכבישים הראשים שכל הנוסעים הם במכוניות אין דינם כרה"ר³)

נחלקו האחרונים בהכרעת דינו של השו"ע

המג"א (שמ"ה, ז') **והפמ"ג** (שמ"ה, ז') ועוד הוכיחו מסימן ש"ג שהכריע להקל ולהצריך ס' ריבוא ע"מ להחשיב את העיר כרה"ר.

וכתב המחצית השקל (שמ"ה, ז') שלשיטת הבית יוסף הדיעה הראשונה (שלא צריך ס' ריבוא) עיקר אך המנהג להקל, ולכן כתב בסימן ש"ג את המנהג אך למעשה יש להחמיר.

התוספת שבת (שמ"ה, ז'), **משאת בנימין** (סימן צ"ב), **ברכי יוסף** (שמ"ה, ב') **ועוד** הכריעו שעיקר דעת השו"ע להחמיר ולהחשיב את העיר כרה"ר אף כשאין ס' ריבוא.

³ ועיין בהסכמת הרב דוד חי הכהן שלדעתו אין ללמוד מדין זה של הרכבת לדין מכוניות.

משנ"ב:

- משמע שהשו"ע מחמיר ולא מצריך שישים ריבוא, אבל אין כוח למחות במי שמקל, ובעל נפש יחמיר לעצמו.
- אין מקור ל60 ריבוא בוקעים בו בכל יום, אלא שיהיו מצויין שם שישים ריבוא.

ביה"ל (ד"ה שאין שישים רבוא): אף שהמג"א והט"ז כתבו שרוה"פ סוברים כשיטת ה"א, באמת מצאנו עוד הרבה מגדולי הראשונים שמחמירים בזה ולכן יש להחמיר, ובמקום שיש עוד צד להקל יש לסמוך על סברא אחרונה.

משנ"ב בסימן שכ"ה: באמת השו"ע מחמיר, אך כיוון שהגוי הוא זה שעושה את מלאכת ההוצאה סומכים על המקילים.

וכעין זה כתב בשו"ת אור לציון (ח"א סימן ל') שכשהמלאכה היא מדאו' - ע"י יהודי (שמ"ה) השו"ע מחמיר. אך כשהמלאכה היא מדרבנן - (גזירה דלמא שלפא ומחויא או נתינה לגוי ש"ג ושכ"ה) השו"ע מיקל. ושכן יש להורות למעשה שכאשר השאלה היא בדיני דרבנן יש להקל, וכאשר השאלה בדיני דאורייתא יש להחמיר.

וכתב הרב עובדיה בלזית חן (סימן ש"ג סעיף ל"ג) שמדי ספק לא יצאנו ולכן יש להחמיר אך אם יש עוד צד להקל - אפשר לסמוך על המקילים.

קירוי

גמ': "אמר רב שמואל בר יהודה אמר רב המעביר ד' אמות ברה"ר מקורה פטור לפי שאינו דומה לדגלי מדבר" (שבת צח.)

וכן פסק הרמב"ם.

והטור כתב שרה"ר המקורה דינה ככרמלית.

שו"ע: "איזהו רה"ר... ואינם מקורים"

אגרות משה (חלק א' סימן קל"ח): גשר אינו נחשב קירוי ע"מ לחלק את רה"ר לשניים או להפכה לכרמלית כיוון שנעשה לגביו ולא לתחתיו.

גמ': "אי זו היא רה"ר סרטיא ופלטיא. וליחשוב נמי מדבר דתניא אי זו היא רה"ר סרטיא ופלטיא והמדבר. ואמר אביי לא קשיא כאן בזמן שישראל שרויים במדבר כאן בזמן הזה" (שבת ו:)

ופירש רש"י: "בזמן שישראל שרויים במדבר חשיב רה"ר, ובזמן הזה אינו מקום הילוך לרבים דהולכי מדברות לא שכיח ולכן נחשב כרמלית.

רשב"א: מדברות ויערות - כרמלית.

רמב"ם: כתב דמדברות ויערות, ודרכים המפולשים אליהם הוו רה"ר.

והקשו עליו **המ"מ והב"י** מדוע פסק כך

ופירש **רבינו אברהם בן הרמב"ם** (מובא בכס"מ): שכיוון שדרו במדבר היה המדבר לגביהם כבקעה וחצר אחורית ולכן היה ככרמלית וכיום הוא מסור לרבים ולכן הוא רה"ר.

שו"ע: לא הביא מדבר כרה"ר.

סעיף ח' - רה"ר המתקצרת ברוחבה

כתב המ"מ בשם רשב"א: מבואות הרחבים ט"ז אמה אע"פ שמתקצרין בקצתן ואין בהם רוחב ט"ז אמה הרי זה רה"ר שא"א לרה"ר להתלקט במלקט לפיכך מבואות המפולשין לרה"ר וארכן לאורך רה"ר אע"פ שאין ברוחבם ט"ז אמות הרי הן רה"ר גמורה. היה ארכן מפולש לרוחב רה"ר אין זה רה"ר" וכן פסקו **התוס'.**
וכתב המ"מ שסברה זו אינה מוכרחת בגמ'.

שו"ע: "מבואות הרחבים ט"ז אמה ומתקצרין בקצתן ואין בהם ט"ז אמה יש אומרים שאם ארכן לאורך רשות הרבים הרי הן רשות הרבים"

סעיף ט' - מבואות המפולשין בשני ראשיהן לרה"ר

כתב הרא"ש בשם ר"י: שבמבואות הרחבים יג' אמה ושליש ושני ראשיהן מפולשין לרה"ר כיוון דבקעי בהו רבים חשיבי רה"ר.

וכן פסק הטור בסימן שס"ד סעיף א'.

שו"ע: "מבואות הרחבים י"ג אמות ושליש ושני ראשיהם מפולשים לרשות הרבים שהוא רחב ט"ז יש אומרים שהוא רשות הרבים"

משנ"ב: בשיעור זה של יג' אמה ושליש ניחא תשמישתיה לרבים קצת.

ביה"ל: הדין הזה והדין בסעיף קודם חולקים. ויש שניסו לפרש שאין חולקים אלא שביג' ושליש ומעלה מועיל אף לרוחב, ובפחות מיג' ושליש מועיל רק לאורך. אך דעת ביה"ל שהדינים חולקים.

סעיף י' - עצמים שונים ברה"ר

עד ג' טפחים

גמ': "ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא מנא הא מילתא דאמור רבנן כל פחות מג' כלבוד דמי אמר ליה לפי שאי אפשר לה לרשות הרבים שתילקט במלקט וברהיטני... אלא כל פחות משלשה כלבוד דמי הלכתא גמירי לה" (שבת צ"ז).

גמ': "אביי ורבא דאמרי תרוייהו והוא שגבוה שלשה דלא דרסי לה רבים אבל היזמי והיגי אע"ג דלא גביהי שלשה וחייא בר רב אמר אפילו היזמי והיגי אבל צואה לא ורב אשי אמר ואפילו צואה" (שבת ז).

שו"ע: "כל דבר שהוא ברשות הרבים אם אינו גבוה (שלשה) טפחים אפילו הם קוצים או צואה שאין רבים דורסין עליהם חשובים כקרקע והוי רשות הרבים"

בין ג' לט' טפחים (לא כולל ט')

גמ': "כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן אין כרמלית פחותה מד'" (שבת צז).

רש"י: "ואי לאו מקום פטור הוא"

שו"ע: "ואם הוא גבוה שלשה, ומשלשה עד תשעה ולא תשעה בכלל - אם הוא רחב ארבעה על ארבעה הוי כרמלית ואם אינו רחב ארבעה על ארבעה הוי מקום פטור"

משנ"ב: ואפילו אם ארכה יותר מד' טפחים לא מצרפין זה לרחבה דלא נחשבת רשות לעצמו אלא אם כן יש בו ארבעה טפחים באורך וארבעה ברוחב.

עמוד הראוי לכתף עליו (ט'/ט'-י' טפחים)

גמ': "אמר עולא עמוד ט' ברה"ר ורבים מכתפים עליו וזרק ונח על גביו חייב. מ"ט? כל פחות מג' מדרס דרסי ליה רבים. מג' עד ט' לא מדרס דרסי ליה רבים ולא כתופי מכתפי עליה ט' ודאי מכתפי עילויה" (שבת ח.).

רוחב העמוד

רש"י, רמב"ם, טור: "כיוון שצריך לרבים רה"ר הוא בין רחב בין קצר" **ראב"ד:** דווקא רחב ד' שראוי לכיתוף ומכתפים עליו ממש.

רשב"א: ראוי לחוש לדברי הרמב"ם שגם בעמוד פחות מד' הוי רה"ר.

רשב"ם (מובא בהגהות אשר"י) **ור"י:** אם ריבוע העמוד לריבוע העולם – צריך שיהא בו ד' על ד' טפחים כדי שיחשב רה"ר. ואם אינו לריבוע העולם צריך שיהא ברחבו ה' טפחים וג' חומשים.

שו"ע: " ... ואם הוא גבוה ט' טפחים מצומצמים ורבים מכתפים עליו הוי רשות הרכים אפילו אינו רחב ארבעה ... "

משנ"ב:

- דווקא אם מכתפים עליו אבל אם רק ראוי לכיתוף לא הוי רה"ר.
- אע"ג דבעלמא מקום חשוב הוא דווקא ד' על ד' טפחים, בעמוד ט' כיוון שדרך לכתף עליו יש לו רשות בפני עצמו.

גובה העמוד שמכתפים עליו

רמב"ם: דווקא ט' טפחים מצומצמות אבל לא יותר.

טור ורא"ש: בין ט' ל' י' טפחים.

שו"ע: " ... אם הוא גבוה ט' טפחים מצומצמים ורבים מכתפים עליו הוי רשות הרבים אפילו אינו רחב ארבעה ויש מי שאומר דהוא הדין לגבוה מתשעה ועד עשרה ורבים מכתפים עליו הוי רשות הרבים אפילו אינו רחב ארבעה"

משנ"ב: לדינא דווקא ט' טפחים מצומצמים, שהרבה פוסקים סוברים כן.

מקום גבוה מ' טפחים

משנה: "הזורק ד' אמות בכותל למעלה מ' טפחים כזורק באוויר למטה מ' טפחים כזורק בארץ" (שבת ק).

רש"י: "הזורק ד' אמות ברה"ר ונדבק בכותל כגון דבילה שמנה כדמוקי לה לקמן. כזורק באוויר – ופטור דלאו ברה"ר נח ורה"י לא הוי אלא דבר מסוים ורחב ד'"

גמ': "אמר ר' חיא זרק למעלה מ' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן דרבי מאיר סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי אין חוקקין" (שבת ק).

ומוסיף הב"י וידוע דהלכה כרבנן דרבים נינהו וכן פסק הרמב"ם.

שו"ע: "ומעשרה ולמעלה אם הוא רחב ארבעה הוי רשות היחיד ואם לאו הוי מקום פטור אפילו אם יש בו מקום כדי לחוק להשלימו לארבעה"

סעיף י"א - גומה ברה"ר

לגבי עמוד גבוה ברה"ר נאמר בגמ': "אמר ליה אביי לרב יוסף גומא (תשעה) מאי? אמר ליה וכן בגומא. רבא אמר בגומא לא. מ"ט? תשמיש ע"י הדחק לא הוי תשמיש" (שבת ח).

רא"ש: גומה פחות מג' – כרה"ר. (לבוד)
גומה מג' עד י' – אם יש בה ד' טפחים דינה ככרמלית.
אם אין בה ד' טפחים – מקום פטור.
גומה י' טפחים ורחבה ד' – רה"י.

שו"ע: "גומא ברשות הרבים אם אינה עמוקה שלש הויא רשות הרבים משלש עד עשרה אם רחבה ארבעה הוי כרמלית ואם לאו הוי מקום פטור ואם היא עמוקה עשרה הוי רשות היחיד והוא שתהא רחבה ארבעה" (ואם אינה רחבה דינה כמקום פטור – משנ"ב)

משנ"ב:

- אפילו אם רבים משתמשים בגומא פחות מ' עדיין אין דינה כרה"ר דתשמיש ע"י הדחק לא שמה תשמיש.

גומה מלאה ברה"ר או בכרמלית עמוקה י':

- אם מלאה בדברים שקופים כגון מים ורואים את המחיצות – דינה כרה"י.
- אם מלאה בדברים אטומים כגון פירות, אע"פ שדעתו לפנותם – אין דינה כרה"י כיוון שאין המחיצות ניכרות, אמנם אסור מדרבנן לזרוק מרה"ר לגומא זו כיוון שיכול ליטלם בשבת ולא נתבטלו המחיצות לגמרי.
- לדעת הרשב"א דווקא דברים האסורים לטלטל בשבת כמו פירות טבל מבטלים מחיצות.

סעיף י"ב - רשות הרבים מעל עשרה

משנה: "הזורק ד' אמות בכותל למעלה מ' טפחים כזורק באוויר" (שבת ק.).

שו"ע: "רשות הרבים אינה תופסת אלא עד עשרה אבל למעלה מעשרה הוי מקום פטור"

משנ"ב: אם נעץ קנה ברה"ר ובראשו סל גבוה י' ורחב ד' – תחתיו רה"ר ומעליו רה"י.

סעיף י"ג - חורי רה"ר

גמ': "חורי רה"י – כרה"י דמו. חורי רה"ר – אביי אומר כרה"ר דמו רבא אומר לאו כרה"ר דמו" (שבת ז:)

רש"י: חורים שבכתלים כלפי רה"ר.

רי"ף, רמב"ם, רא"ש: הלכה כרבא. (שנידונין לפי גבהם ורחבם)

ר"ן: דווקא כשהן למעלה מג' טפחים, הא לאו הכי דינם כרה"ר. וכן פסק **משנ"ב**.

רשב"א: מה נקרא חורי רה"י? חור שבכתלים של רה"י ועוברים כלפי פנים.

היו בהם חורים פתוחים כלפי חוץ ואין עוברים כלפי פנים בין פתוחים לרה"ר או לכרמלית אין אלו חורי רה"י אלא נידונין לפי גבהן ורחבם.

שו"ע: "חורים שבכתלים כלפי רשות הרבים אם הם גבוהים למעלה משלשה אינם כרשות הרבים אלא נידונים לפי מדותיהם"

סעיף י"ד - כרמלית

ברייתא: "אבל ים ובקעה ואיסטוונית (שלפני החנויות שיושבים שם הסוחרים. רש"י) והכרמלית אינה לא כרה"ר ולא כרה"י ואין נושאים ונותנים בתוכה ואם נשא ונתן בתוכה פטור ואין מוציאים מתוכה לרה"ר ולא מרה"ר לתוכה ואין מכניסין מרה"י לתוכה ולא מתוכה לרה"י ואם הוציא והכניס פטור" (שבת ו.)

שו"ע: "איזו היא כרמלית מקום שאין הילוך לרבים כגון ים ובקעה ואצטוונית (פירוש אצטוונית, מקום שלפני החנויות שיושבים שם הסוחרים)"

בין העמודים ברה"ר

גמ': "כי אתא רב דימי א"ר יוחנן בין העמודין נידון ככרמלית מ"ט אף על גב דדרסי בה רבים, כיון דלא מסתגי להו בהדיא ככרמלית דמיא. אמר ר' זירא אמר רב יהודה איצטבא שלפני העמודים נידון ככרמלית. למ"ד בין העמודים כ"ש איצטבא למ"ד איצטבא איצטבא הוא דלא ניחא תשמישתיה אבל בין העמודים דניחא תשמישתיה לא" (שבת ז.)

הסבירו תוס': בין העמודים כרה"ר דמי - "שאע"פ שאין בין עמוד לעמוד ט"ז אמות הווי כרה"ר כיוון שבני כרה"ר בוקעין בו וחושץ לעמודים רחב ט"ז"

רמב"ם: פסק כרבי יהודה, בין העמודים - כרה"ר. אצטבא – כרמלית.
רא"ש ורשב"א: פסקו כרבי יוחנן שאף בין העמודים כרמלית.

שו"ע: "ואיצטבא (אצטבא הוא מקום שמניחין עליו פרקמטיא) שלפני העמודים ברשות הרבים והיא רחבה ארבעה וגבוה משלשה ועד עשרה"
(לא הזכיר דין בין העמודים ומשמע שפסק כרמב"ם)

משנ"ב:

- רוב הפוסקים חלקו על השו"ע ופסקו כרשב"א שבין העמודים ככרמלית.
- נהר דינו ככרמלית משני טעמים:
א. השיפוע לרוב אינו מתלקט י' טפחים בד' אמות. (מג"א)
ב. שתי המחיצות הנוספות רחוקות זו מזו ולא מצטרפות לב' המחיצות הקרובות לעשות כרה"ר. (מאירי)
- בשם הפמ"ג: רקק מים כרה"ר מהלכת בו עמוקה י' ורחבה ד' דינו ככרמלית לחומרא שלא להוציא לרה"י ממנו, אך מן התורה דינו כרה"י והמוציא לרה"ר ממנו חייב. (ואם היא עמוקה פחות מ' ורחבה פחות מד' דינה כרה"ר - משנ"ב)

קרבן זוית

גמ': "ואיבעית אימא בצדי רשות הרבים קמיפלגי דרבי אליעזר סבר צדי רשות הרבים כרשות הרבים דמו ורבנן סברי צדי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמו" (עירובין צד.)

גמ': "כי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרבן זוית הסמוכה לרה"ר דאע"ג דזימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה כיון דלא נחא תשמישתיה כי כרמלית דמי" (שבת ז.)

פירוש קרבן זוית:

רש"י: א. שנכנס בו בית לתוכו והניח מקרקעו לרה"ר. ב. בית שפניו עומדים באלכסון שזויתו אחת סמוכה לרה"ר והשניה משוכה מרה"ר וזוית הבולטת מעכבת את הרבים מלהכנס בהדיא בתוך כניסה של זוית אחרת.
רמב"ם: מבואות שיש להם ג' מחיצות ללא קורה או לחי.

טור והמציין בשו"ע: מביאים רק את ההסבר של הרמב"ם.
משנ"ב: מביא גם את הפירושים של רש"י.

שו"ע: "וקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים (כגון מבואות שיש להן שלשה מחיצות ואין להם לחי או קורה ברביעית) (טור)"

עוד מקומות שדינם כרמלית

שו"ע בשם הטור: "ורשות הרבים שהיא מקורה ותל שיש בו ארבע על ארבע ואינו גבוה עשרה וכן חריץ שהיא ארבעה על ארבעה ואינו עמוק עשרה"

סעיף ט"ו - בית קטן

גמ': "אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב בית שאין תוכו י' וקרויו משלימו לי' על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד' אמות אמר אביי ואם חקק בו ד' על ד' והשלימו לי' מותר לטלטל בכולהו מאי טעמא הוי חורי רה"י" (שבת ז:)

לשון השו"ע: "בית שאין תוכו עשרה וקרויו משלימו לעשרה יש בו ארבע על ארבע תוכו כרמלית ועל גבו רשות היחיד ואם חקק בו ארבע על ארבע אפילו באמצע רחוק מן הכתלים נעשה כולו רשות היחיד"

משנ"ב: אם אין הכתלים בחוץ גבוהים י' וחקק ד' על ד' צריך שהחקיקה תהיה בתוך ג' לקיר שיהיה כלבוד ואם לא – אין לטלטל בו שהרי אין לו מחיצות גבוהות י' והא"ר מסתפק בזה. (ובשעה"צ ס"ק ס"ז כתב שהא"ר מכריע בדעת הר"ן שגם בריחוק מצטרפים הכתלים)

חזו"א (ס"ה, ס"ט): הכריע שאף כשהקירות החיצונים נמוכים מ' טפחים והחקק בריחוק יותר מג' טפחים מהקירות - מועיל להצטרף ולהיחשב רה"י.

סעיף ט"ז - גג

משנה: "גג גדול סמוך לקטן הגדול מותר והקטן אסור..." (עירובין צב.)
גמ': "גג דומיא דחצר מה חצר מנכרא מחיצתא אף גג נמי מנכרא מחיצתא" (עירובין צב.)

רש"י: "נהי נמי דשרינן ליה במחיצות תחתונות משום גוד אסיק מיהו מחיצות ניכרות בעינן שלא יהא גג בולט חוצה להם דאי לא מינכרא לא אמרינן גוד אסיק, וגדול נמי אסור דאין לו שום מחיצה וכל שאין לו מחיצות אינו רשות היחיד. כל גגין שלהן חלקין היו ולא משופעין"

רא"ש: גגין שלנו שבולטים לרה"ר הווין כרמלית ואין לומר כיוון שגבוה יהיה מקום פטור שמצאנו מקום פטור רק פחות מד' על ד'. ומה שנאמר אין כרמלית למעלה מעשרה הכוונה באוויר מכוח הקרקע. וכן זיזים וגזוזטרות הבולטות מן הבית אע"ג שבירושלמי משמע שאינם ככרמלית מהבבלי משמע שדינם כגג - ככרמלית.

טור: מחדש שאם יש חלון (מחזיק ארבעה טפחים) פתוח מהבית לגג או לזיזין הווי כחורי רה"י.

שו"ע: "גג הבולט על מחיצות הבית בענין שאין מחיצות הבית ניכרות לעומד על הגג הוי כרמלית ואפילו הוא גבוה ורחב הרבה ואם חלון פתוח לו מן הבית הוי כרשות היחיד וכן זיזין הבולטים מן הכותל ויש בהם ד' על ד' הוי כרמלית אלא אם כן חלון הבית פתוח להם"

משנ"ב: פוסק כשו"ע אך מביא בשם א"ר וגר"א שגג וזיזין אינם כרמלית כיוון שהם למעלה מי' אלא דינם כמקום פטור.

ביה"ל:

- מג"א - דווקא בגג הבולט יותר מד' טפחים נחשב ככרמלית אבל אם בולט פחות מכן הוי רה"י. וכתב הביה"ל שאם בולט פחות מד' יש לצרף את דעת המג"א לדעת הגר"א והא"ר ולהקל לטלטל בכולו.
- חלון שמועיל להחשיב את הגג והזיזים כחורי רה"ר זהו דווקא חלון שמחזיק ד' על ד' וכן כתב השו"ע לקמן סימן שע"ד.

סעיף י"ז - חורי כרמלית

לגבי אמת המים העוברת בין החלונות נאמר בגמ': "ותיהוי כי חורי כרמלית אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרוייהו אין חורין לכרמלית רב אשי אמר אפילו תימא יש חורין לכרמלית ה"מ בסמוכה הכא במופלגת רבינא אמר כגון דעבד לה ניפקי אפומה" (עירובין פ"ז:)

רא"ש: אין חורים לכרמלית דרבינא ורב אשי לא פליגי על אביי ורב חנינא.

מגיד משנה: ודינם כחורי רה"ר שנידונים לפי גבהם ורחבם.

שו"ע: "חורי כרמלית אינם ככרמלית אלא הם נידונים לפי גבהם ורחבם"

סעיף י"ח - גדרי כרמלית

גמ': "כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן אין כרמלית פחותה מארבעה ואמר רב ששת ותופסת עד עשרה... אלא מאי ותופסת עד י' דעד י' הוא דהויא כרמלית למעלה מי' טפחים לא הוי כרמלית" (שבת ז).

רש"י: ומותר (למעלה מי') להוציא לרה"ר/רה"י לכתחילה כדתנן למעלה מי' כזורק באוויר. והוסיף שגם בכרמלית יש מקום פטור, שלא יתכן שדין כרמלית חמור מרה"ר. ר"ן בשם אחרים והגהות מיימוניות: חומר בכרמלית מרה"ר: שעמוד שברה"ר דינו מקום פטור (כשהוא פחות מי' טפחים גובה וד' טפחים רוחב) בכרמלית דינו ככרמלית דמצא מין את מינו וניעור וכן נראה דעת הרמב"ם גבי בור לקמן.

שו"ע: "גדר כרמלית שלא יהא פחות מארבעה על ארבעה ואינה תופסת אלא עד עשרה ולמעלה מעשרה הוי מקום פטור"

נראה שהשו"ע שהכריע כרש"י כיוון שלא מזכיר שאין מקום פטור בכרמלית ובדיני מקום פטור לא מחלק בין כרמלית לרה"ר. (משנ"ב) והרמ"א סותם בסעיף י"ט כר"ן בשם אחרים שאין מקום פטור בכרמלית ושכן דעת הטור והרמב"ם.

גמ': "איתמר ספינה רב הונא אמר מוציאין הימנה זיז כל שהוא וממלא רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא. רב הונא ... קסבר כרמלית מארעא משחינן ואוירא מקום פטור הוא ורב חסדא ורבה בר רב הונא... קסברי כרמלית משפת מיא משחינן מיא ארעא סמיכתא" (שבת ק:)

שו"ע: "וימים ונחלים ממיא משחינן הילכך הנוטל מהם מעל פני המים - עד עשרה באויר הוי כרמלית למעלה מעשרה באויר הוי מקום פטור"

בור בכרמלית

רמב"ם: בור בכרמלית דינו ככרמלית אפילו עמוק ק' אמה אם אינו רחב מד' טפחים.

ביאור דברי הרמב"ם:

לדעת הב"י וטור: אין מ"פ בכרמלית כלל.

לדעת הב"ח: חריץ ובור אינם מקום פטור בכרמלית, אך בעמוד יש מקום פטור אף בכרמלית.

ב"י: כתב שקשה קצת על הרמב"ם שמצד אחד כתב כדוגמה למ"פ: "חריץ שאין בו ד' על ד' ועמוק יותר מג' " ומצד שני גבי בור בכרמלית כתב שדינו ככרמלית. ויש לתרץ - שהדוגמא של חריץ כמקום פטור הינה דווקא ברה"ר ולא בכרמלית.

רשב"א: הקשה על הרמב"ם מדוע לא יהיה מקום פטור בכרמלית? וכי יהיה דין כרמלית חמור מרה"ר?!

מ"מ: ואפשר שדעת הרמב"ם כדעת האומרים שבכרמלית מצא מין את מינו וניעור.

ד"מ: היום שאין לנו רה"ר וכל הדרכים ככרמלית אין דין מקום פטור בימינו.

הגה: "בור העומד בכרמלית אפילו עמוק מאה אמה הוי כרמלית אלא אם כן הוא רחב ארבעה על ארבעה דאין מקום פטור בכרמלית כמו שיתבאר בסמוך"

משנ"ב: בעמוד למעלה מ' טפחים יש מקום פטור בכרמלית אף לרמ"א ובחריץ אפילו עמוק הרבה אין דין מקום פטור לרמ"א.

סעיף י"ט - מקום פטור

גמ': "כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן אין כרמלית פחותה מארבעה" (שבת ז).

רש"י: רוחב, ואי לא מקום פטור הוא ומותר לכתחלה להוציא משם לרשות הרבים ולרה"י.

רמב"ם וטור:

- מינימום גובה – ג' טפחים ואי לא דינו כארעא סמיכתא כצואה וקוצים.
- מקסימום רוחב – פחות מארבעה על ארבעה טפחים דאי לא דינו כרה"י/כרמלית.
- חריץ עמוק מג' ואין בו רוחב ד' על ד' וכן תל שגבוה מג' ונמוך מ' ואין בו רוחב ד' על ד' - מקום פטור.

מ"מ:

- צריך ד' על ד' בפועל ולא בתשבורת אף אם ארוך מאד.
- אין מקום פטור ברה"י כיוון שאוויר רה"י עולה עד לרקיע.

ב"י: סיבה נוספת שאין מ"פ ברה"י היא שדרך היחיד לבנות עליות זו על גב זו.

רמב"ם: עמוד רחב ד' על ד' וגבוה י' שנעץ בו יתד אפילו כלשהו היתד נעשית כרה"ר כיוון שניחא תשמישתיה (בדומה לעמוד ט') וממעטת מן העמוד ודינו ככרמלית כיוון שסופרים י' טפחים מן היתד. ואפילו מילאהו יתדות, סופרים י' טפחים רק מעל היתד העליונה.

מ"מ: הפוסקים חולקים על הרמב"ם הנ"ל.

ב"י תמה על הטור מדוע השמיט דין זה אך בשו"ע השמיט כיוון שלא פסק כך.
שו"ע: "מקום פטור הוא מקום שאין בו ד' על ד' וגבוה משלשה ולמעלה עד לרקיע או חריץ שאין בו ד' על ד' ועמוק יותר משלשה וכן המחיצות הגבוהות משלשה ולמעלה ואין ביניהם ארבעה על ארבעה **הגה:** וכל זה דוקא בעומד ברשות הרבים אבל בכרמלית אמרינן מצא מין את מינו וניעור ודינו ככרמלית (ר"ן פרק כיצד משתתפין והגהות מרדכי פרק ט"ו דשבת וטור ובית יוסף בשם רמב"ם) ויש חולקים ואומרים דאין חילוק בין רשות הרבים לכרמלית (רש"י ומגיד משנה פרק י"ד בשם רשב"א) אבל אם עומד ברשות היחיד לכולי עלמא דינו כרשות היחיד (בית יוסף)"

סימן שמ"ו - דיני הוצאה והכנסה ברשויות השבת

סעיף א' - חיוב ופטור ברשויות שבת

גמ': "ד' רשויות לשבת... אין מוציאים מרה"י זו לרה"ר זו ואין מכניסים מרה"ר זו לרה"י זו ואם הוציא והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ונסקל אבל ים ובקעה ואיסטוונית והכרמלית אינה לא כרה"ר ולא כרה"י ואין נושאים ונותנים בתוכה ואם נשא ונתן בתוכה פטור ואין מוציאים מתוכה לרה"ר ולא מרה"ר לתוכה ואין מכניסים מרה"י לתוכה ולא מתוכה לרה"י ואם הוציא והכניס פטור" (שבת ו.)

"הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד חייב..." (שבת צו.)

שו"ע: "מן התורה אין חיוב אלא במוציא ומכניס וזורק ומושיט מרה"י לרה"ר או מרה"ר לרה"י וחכמים אסרו מכרמלית לרה"י או לרה"ר או מהם לכרמלית"

דיני מקום פטור

ברייתא: "אדם עומד על האסקופא נוטל מבעל הבית ונותן לו, מעני ונותן לו, ובלבד שלא יטול מבעל הבית ויתן לעני מעני ויתן לבעל הבית ואם נטל ונתן שלושתם פטורים" (שבת ו.)

ובגמ' על ברייתא זו: "באסקופת מקום פטור כגון דלית ביה ד' על ד' וכי הא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"י ולבני רה"ר לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו" (שבת ח:). ועל מימרא זו נאמר בגמ': "ואביי, התם בגבוה ג'" (עירובין ט.)

רש"י: ובלבד שלא יטול וכו' - "משום דמזלזל באיסור שבת לכתחילה לגרום הוצאה מרה"י לרה"ר דגזרינן דילמא אתי לאפוקי להדיא מרה"י לרה"ר"

שו"ע: "אבל מקום פטור מותר להוציא ולהכניס ממנו לרה"י ולרה"ר ומהם לתוכו... וכן לא יעמוד אדם על מקום פטור ויקח חפץ מיד מי שעומד ברה"ר ויתננו למי שעומד ברה"י או איפכא"

משנ"ב:

- מי שעומד במקום פטור ומעביר מרשות לרשות פטור שכיוון שעומד במקום פטור נקרא שעקר והניח במ"פ.
- המעביר מרה"י לרה"ר ואיפכא דרך מקום פטור ולא עמד חייב. ואם נח במקום פטור יש בזה איסור דרבנן.

הוצאה מרשות לרשות דרך מקום פטור

גמ': "ת"ר המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב וכן עזאי פוטר. (דקסבר מהלך כעומד דמי – רש"י) אמר רבי יוחנן ומודה בן עזאי בזורק" (שבת ו.)

רא"ש ור"ן בדעת הרי"ף: הרי"ף הביא גם את דברי ר' יוחנן ומשמע שסובר כבן עזאי. הב"י כתב: שאפשר שגם הרי"ף סובר שהלכה כת"ק והביא את דברי ר' יוחנן כדי שלא נחשוב שמחלוקתם של ת"ק וכן עזאי היא בזורק בלבד. וקמ"ל שבזורק אפי' לבן עזאי חייב ועל כרחך שת"ק מחייב גם במוציא.

רא"ש, ר"ן, רמב"ם: הלכה כת"ק שמהלך לאו כעומד דמי וחייב.

שו"ע: "אבל העומד ברה"י ומוציא או מכניס או מושיט וזורק לרה"ר דרך מקום פטור או איפכא חייב"

החלפה ברשויות דרבנן

גמ': "תניא אידך אמת המים העוברת בין החלונות... אלא באגפיה ולהחליף. והא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו! התם רשויות דאורייתא הכא רשויות דרבנן... רבינא אמר כגון דעבד לה נפקי אפומא" (עירובין פז).

רז"ה, ראב"ד, רשב"א, רא"ש, טור: אסור להחליף ברשויות דרבנן, שהתירוץ של רבינא עיקר.

רי"ף ורמב"ם: מותר להחליף ברשויות דרבנן, שהתירוץ הראשון עיקר.

רבינו יהונתן: גם לשיטת הרי"ף שהתיר להחליף ברשויות דרבנן ההיתר הוא רק כשאין קירוי מעל ה"מקום פטור" שאם יש קירוי ביתא כמאן דמלא דמיא ואינו מ"פ כלל, וכן רק במקום פטור גבוה י' טפחים כי אם הוא פחות מ' הוי כחורי רה"י לזה ולזה (כשהוא בין ב' רשויות יחיד) ואסור לטלטל דרכו בלא עירוב, וכן לא דרך חורים שבכותל.

שו"ע: "ולאחליף דרך מקום פטור ברשויות דרבנן יש אוסרים ויש מתירים (ועיין לקמן סימן שע"ב סעיף ו')"

משנ"ב: ויש מתירים כיוון דהוי גזירה לגזירה.

סעיף ב' - העברה ד' אמות ברה"ר

גמ': "אבל ים ובקעה ואיסטוונית והכרמלית אינה לא ברה"ר ולא ברה"י ואין נושאים ונותנים בתוכה ואם נשא ונתן בתוכה פטור" (שבת ו.)

גמ': " ... מידי דהוה אמעביר חפץ ברה"ר לאו אע"ג דאי מנח ליה בתוך ד' אמות פטור כי מנח ליה בסוף ד' אמות חייב..." (שבת ו.)

מרדכי: מותר לטלטל מכרמלית לכרמלית בתוך ד' אמות.

שו"ע: "מן התורה אין חיוב אלא במעביר ד' אמות ברה"ר וחכמים אסרו להעביר ד' אמות בכרמלית. וים ובקעה תרי גוני כרמלית ניהו ומותר לטלטל מזו לזו תוך ד' אמות"

סעיף ג' - טלטול מקרפף

גמ': "סלע שבים גבוה י' ורחב ד' אין מטלטלין לא מן תוכו לים ולא מן הים אל תוכו פחות מכאן מטלטלין ועד כמה? עד בית סאתים...הן אמרו קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה אין מטלטלין בו אלא בד' אמות והן אמרו אין מטלטלין מרה"י לכרמלית. בית סאתים דשרי לטלטולי בכוליה אסרי רבנן לטלטולי לא מן הים לתוכו ולא מתוכו לים. מ"ט רה"י גמורה היא. יתר מבית סאתים דאסור לטלטל בכוליה שרו רבנן לטלטולי מתוכו לים ומהים לתוכו. מ"ט דלמא אמרי רה"י גמורה היא ואתי לטלטולי בכוליה. ומ"ש? תוכו שכיח, מתוכו וליים ומן הים לתוכו לא שכיח" (עירובין 20:)

תוס', רא"ש, מרדכי, רשב"א: בכל כרמלית ובכל קרפף שייך דין זה.
מ"מ: משמע מהרמב"ם שדין זה שייך דווקא בסלע בים ולא ביבשה. (שמתוכו לים לא שכיח)

ב"י: הרמב"ם רק ציטט את לשון הגמ' ואפשר שדעתו שגם ביבשה שייך דין זה.

שו"ע: "קרפף (פרוש מקום מוקף מחיצות בלא קירוי כמו חצר) יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה אסרו חכמים לטלטל בו אלא תוך ד' אמות ומותר להוציא ממנו לכרמלית אחר כגון בקעה העוברת לפניו. **הגה:** ולכן מותר לקח מפתח מכרמלית שלפני גינה לפתוח ולנעול ולהחזיר המפתח אליו..."

ביה"ל:

- **תוס' - מחיצות בידי אדם אפילו אלף כורים מועיל.** מחיצות בידי שמים רחוקות זו מזו ורבים בוקעים בהם לא מועיל כמחיצה.
- **רמב"ן - מחיצה בידי שמים צריך שהעומד באמצע יראה את כל המחיצות ואם לא רואה אינו מועיל.** מחיצה בידי אדם אין צריך שיראה את המחיצות ומועיל גם ברחוקות הרבה. אם המחיצה אינה מעכבת את הרבים כלום - אינה מחיצה.

אג"מ (או"ח ח"א קל"ט ענף ו'): השיעור "גדול" שהובא ברמב"ן הוא שמי שעומד באמצע יראה את המחיצות הוא ל"ב מיל (32 קילומטר) מקצה לקצה של העירוב.

אסקופא

מרדכי: אם אין המשקוף בולט ד' אמות (טפחים) לרה"ר מותר לפתוח הדלת במפתח אך יש להוציא את המפתח מהדלת לפני פתיחת הדלת כי כשהדלת נפתחת (פנימה) זה כבר רה"י גמורה. (מדקדקין בקירוי)

הגהות מרדכי: אסקופא שיש ב' מחיצות מן הצדדים - פי תקרה יורד וסותם. ולהלכה לא מדקדקין בקירוי, מכיוון שע"י הקירוי נחשב כאילו יש מחיצה נוספת מדין פי תקרה, ואזי האסקופא הינה או מקום פטור (פחות מד' על ד' טפחים וממילא מותר להכניס ולהוציא ממנה) או רה"י ממש, (ד' על ד' טפחים או יותר וממילא מותר להכניס ממנה לבית ואסור להוציא ממנה לחוץ) ולכן מחמירים שאסור בין להכניס לבית ובין להוציא כי אם הוא יטעה בחשבון יעבור על איסור דאורייתא.

שיבלי הלקט:

- אסקופה שע"פ מידותיה היא מקום פטור מותר להוציא ולהכניס ממנה הביתה.
- קירוי בלבד לא מועיל להחשיב את השטח המקורה שלפני הבתים לרה"י, ואף ע"י מחיצה נוספת כנגד מחיצות הבתים אינו מועיל אלא ע"י המחיצה וצורת הפתח משאר הצדדים ועירוב חצרות בין בעלי הדירות.

רבינו אביגדור: מותר להצניע את המפתח בין הדלת לאסקופה באסקופת מקום פטור אך לא להצניעו לפנים מן הדלת. (ב"י - צ"ע בדברים אלו)

דרכי משה: רבינו אביגדור דיבר במקרה שאין משקוף, או שחולק על הגהות מרדכי וסובר שכן מדקדקין בקירוי כמו המרדכי.

כלבו: אסור לעמוד ברה"ר או בכרמלית לנעול את ביתו ולהניח את המפתח תחת הדלת או מעליה לפי שאפי' משהו אסור להכניס ולהוציא מרשות לרשות.

הגה: " ... בלבד שלא יהא ביניהם אסקופה שהיא רשות היחיד כגון שהוא גבוה עשרה ורחבה ארבעה או שיש לה שני מחיצות מן הצדדין שהן רחבין ארבע ומשקוף עליה רחבה ארבעה דאז הוי רשות היחיד אף על פי שאינו גבוה עשרה מיהו אסור להכניס מהאסקופה לרשות היחיד או איפכא דחיישינן שמא לא יהיה התקרה ארבע ואז אם אין האסקופה גבוה שלש יש לה הדין שלפניה ואפילו אם גבוה שלש מאחר שכל רשויות שלנו הם כרמלית אמרינן מצא מין את מינו וניעור כמו שנתבאר סימן שמ"ה וכן אם התקרה רחבה הרבה ואין לה מחיצות מן הצדדים דינה כרשות שלפניה וכן בגגין שלנו הבולטין לפני הבתים דינם כרשות שלפניהם (הגהות מרדכי פרק קמא דשבת)

משנ"ב:

- באסקופה שתחת המשקוף אין להכניס ממנה לבית אפילו יש בגג ד' טפחים שלפעמים לא יהיה ד' טפחים ויבוא לטעות ולהכניס.
- באסקופה שתחת המשקוף אין להוציא ממנה לרה"ר אפילו אין בגג ד' טפחים שלפעמים יהיה בה ד' טפחים ויבוא לטעות ולהוציא.
- גג הבולט מן הבית - אם יש לו עמודים לצד הרחוב יעמיד מכוון כנגדם גם קנים לצד הבתים ונמצא שיש צוה"פ מכל השלשה צדדים. ואם יש הרבה בתים רצופים יש לשים קנים רק בבתי הקיצוניים ולערב עירובי חצרות.
- רה"ר שצידה מקורה ברוחב יותר מד' טפחים אף שאין שם מחיצות אין לטלטל מתחת הקירוי לרחוב או איפכא כיוון שדינו כרמלית.

ניתן להזמין את החוברת המלאה אצל המחברים

תוכן עניינים מפורט

1	תוכן העניינים
2	פתח דבר
4	סימן שמ"ה - דיני ארבע רשויות
4	סעיף א' - ד' רשויות השבת
4	סעיף ב' - רשות היחיד
4	הגדרת רשות היחיד
5	כמה מחיצות צריך שיהיו לרה"י לחייב את הזורק לתוכה מרה"ר
5	היקף לדירה
6	דיר סהר וחצר
6	נעילת דלתות בלילה כתנאי לרשות היחיד
7	סעיף ג' - כתלים המקיפים את רה"י
7	סעיף ד' - חורי רה"י
8	סעיף ה' - אוויר רה"י
8	סעיף ו' - רה"י בכלים
9	סעיף ז' - דיני רשות הרבים
9	תנאים נוספים ברה"ר
9	מפולש
10	שישים ריבוא
10	דעת השו"ע בתנאי של שישים ריבוא
12	קירו'
13	מדבר ויערות
13	סעיף ח' - רה"ר המתקצרת ברוחבה
13	סעיף ט' - מבואות המפולשין בשני ראשיהן לרה"ר
14	סעיף י' - עצמים שונים ברה"ר
14	עד ג' טפחים
14	בין ג' לט' טפחים (לא כולל ט')
15	עמוד הראוי לכתף עליו (ט'/ט'-י' טפחים)
15	רוחב העמוד
16	גובה העמוד שמכתפים עליו
16	מקום גבוה מ' טפחים
16	סעיף י"א - גומה ברה"ר
17	סעיף י"ב - רשות הרבים מעל עשרה

17	סעיף י"ג - חורי רה"ר
18	סעיף י"ד - כרמלית
18	בין העמודים ברה"ר
19	קרן זווית
20	עוד מקומות שדינם כרמלית
20	סעיף ט"ו - בית קטן
21	סעיף ט"ז - גג
22	סעיף י"ז - חורי כרמלית
22	סעיף י"ח - גדרי כרמלית
23	י' טפחים מעל הנהר
23	בור בכרמלית
24	סעיף י"ט - מקום פטור
25	סימן שמ"ו - דיני הוצאה והכנסה ברשויות השבת
25	סעיף א' - חיוב ופטור ברשויות שבת
25	דיני מקום פטור
26	הוצאה מרשות לרשות דרך מקום פטור
26	החלפה ברשויות דרבנן
27	סעיף ב' - העברה ד' אמות ברה"ר
27	סעיף ג' - טלטול מקרפף
28	אסקופא
30	סימן שמ"ז - על איזה הוצאות חייב
30	סעיף א' - פרטי דיני הוצאה מרשות לרשות
32	סימן שמ"ח - הוציא ידו מלאה פירות
32	סעיף א'
34	סימן שמ"ט - טלטול ד' אמות ברשות הרבים
34	סעיף א' - ד' אמות ברה"ר
34	חישוב ד' אמות
35	טלטול בח' אמות
36	סעיף ב' - אלכסון ד' אמות
36	סעיף ג' - העברה מאדם לאדם
37	סעיף ד' - אכילה בד' אמות
38	סעיף ה' - הולכה פחות פחות מד' אמות
39	סימן שנ"ח - דיני קרפף והיקף לדירה
39	סעיף א' - דין קרפף

40	אלו מקומות נחשבים מוקפים לדירה
40	שטח הקרפף
41	סתם ערים חצירות וקרפפות
41	סעיף ב' - מה נקרא מוקף לדירה
42	תיקון קרפף שלא הוקף לדירה
43	פרץ אמה וגדרה, פרץ אמה וגדרה, עד יותר מעשר
44	סעיף ג' - תל
44	סעיף ד' - מיעוט קרפף באילנות
44	סעיף ה' - מיעוט קרפף בבנין
45	סעיף ו' - התרת קרפף ע"י מחיצה
46	סעיף ז' - מיעוט קרפף בטיט ע"ג הכותל
46	סעיף ח' - מחיצה ע"ג מחיצה
47	סעיף ט' - קרפף שהוקף לדירה ונטע או זרע בו
47	קרפף שנטע רובו
48	קרפף שנזרע רובו
49	סעיף י' - גינה בחצר
50	הכנסה מבית לגינה וחצר
51	היתר טלטול מבתים לרחבה כיום
51	סעיף י"א - קרפף שהתמלא מים
52	סעיף י"ב - קרפף מקורה
53	סעיף י"ג - קרפף שנפרץ לחצר
54	סעיף י"ד - מחיצה המכשירה קרפף שנפלה
56	סימן שס"ב - דיני המחיצות
56	סעיף א' - מחיצה שאינה לדירה
56	אילן גדול
57	סעיף ב' - תל גבוה ה' והשלימו לי'
58	סעיף ג' - מחיצה העומדת מאליה
58	מחיצה העומדת מאליה
58	עשיית מחיצה בשבת
59	מחיצה שהוסרה וחזרה ונבנתה בשבת
59	מה ההבדל בין מזיד דעלמא למזיד דברייתא לדעת ר"ת.
61	סעיף ד' - ספינה
61	סעיף ה' - במה עושים מחיצה
62	מחיצת אנשים
63	סעיף ו' - מחיצת אנשים שלא לדעת
64	סעיף ז' - המעמיד מחיצת אנשים

64	סעיף ח' - פרוץ מרובה על העומד
65	סעיף ט' - פרוץ כעומד
67	סעיף י' - אימתי מועיל צורת הפתח
69	סעיף י"א - דיני צורת הפתח
69	מהי צורת הפתח
69	צורת הפתח מן הצד
70	צוה"פ בעזרת עמודי חשמל
71	עקירת עמוד פסול משום מראית העין
71	חוזק של צורת הפתח והיכר ציר
72	סעיף י"ב - צורת הפתח בכיפה
73	סימן שס"ו - דיני עירוב חצירות
73	סעיף א' - הקדמה לדיני עירוב חצירות
74	סעיף ב' - הפטורים מעירוב חצרות
75	סעיף ג' - היכן מניחים את העירוב
75	עירוב משום דירה
76	איזה בית ראוי להניח בו את העירוב
76	הנחת העירוב בבית הכנסת
77	דרכי שלום בעירוב
77	סעיף ד' - הנחת העירוב בכלי אחד
78	סעיף ה' - הקפדה על העירוב
80	סעיף ו' - עירוב בפרוסה
82	ניטל שיעור חלה מפת העירוב
82	נפרסה ותפרה בקיסם
82	סעיף ז' - אחד מזכה לכולם
83	סעיף ח' - מיני פת שונים
83	סעיף ט' - דיני זכיה בעירוב
83	זכיה בעירוב עבור כל בני החצר
84	אופן הקניין עבור בני החצר
85	סעיף י' - הקניית העירוב ע"י אדם אחר
85	בנים הרשאים לזכות עירוב
86	עבד ושפחה הרשאים לזכות עירוב
87	זכיה בעירוב ע"י אשתו
88	סעיף י"א - בני חבורה
89	שותפות באוכל במקום עירוב
89	סעיף י"ב - אפטרופוס
90	סעיף י"ג - לחזור אחר עירובי חצרות

90	סעיף י"ד - ברכת עירוב
90	סעיף ט"ו - אימתי מברך על עירובי חצרות
92	סימן שפ"ב - דירת גוי בחצר
92	סעיף א' - גזירת חכמים בדירת גוי
92	מתי גוי אוסר על ישראל את הטלטול
93	ישראל שהשאל ביתו לגוי
95	סעיף ב' - ביטול רשות כשיש גוי בחצר
95	סעיף ג' - אין לגוי דריסת רגל
96	סעיף ד' - היאך שוכרים מן הגוי
97	סעיף ה' - שכירות בפחות משווה פרוטה
97	סעיף ו' - שכירות מהגוי ללא פירוש זמן
98	סעיף ז' - שכירות מהגוי לזמן
99	סעיף ח' - ממי שוכרים כשהגוי השכיר דירתו לגוי אחר
99	סעיף ט' - חמשה הדרים בחצר
99	סעיף י' - שכירות בעל כרחו של הגוי
100	סעיף י"א - שכירות מאשתו/שכירו/לקיטו של גוי
101	סעיף י"ב - שאלת רשות מן הגוי
101	שכירו ולקיטו היהודים של הגוי האם די שיתנו עירוב או צריכים להשכיר
102	סעיף י"ג - מתי נחשב כשכירו ולקיטו כשהשאל לו מקום
103	סעיף י"ד - שכר משכירו ולקיטו
104	סעיף ט"ו - ישראל וגוי הדרים בבית אחד
105	סעיף ט"ז - הרבה שכירים ולקיטים ישראלים דרים בבית הגוי
105	סעיף י"ז - שתי חצירות זו לפניו מזו
105	ישראל וגוי בחצר אחת וישראל בחצר אחרת
107	ב' ישראלים בחצר החיצונה וגוי בחצר הפנימית
107	סעיף י"ח - גוי שהשכיר ביתו לגוי
108	סעיף י"ט - חצר שבצידה א' ישראל ובצידה א' גוי
110	סעיף כ' - עירוב דרך חלונות במקום גוי
110	היאך גוי אוסר על בני המבוי
111	ישראל אורח של גוי
112	עירוב בספינה
113	סימן ת"ח - עירובי תחומין
113	סעיף א' - עירובי תחומין דרבנן
113	מתי מותר לתת עירובי תחומין
114	כלתה מידתו בסוף העיר

114	כלתה מידתו בתוך העיר
116	פגע בעיר אחרת בתוך תחומו
117	כמה יכול להלך לצדדי העירוב (שיטת רבינו יהונתן)
118	סעיף ב' - המערב עירובי תחומין ברשות היחיד
119	סעיף ג' - הנחת עירוב בתוך תחום העיר
120	סעיף ד' - הנחת עירוב מחוץ לתחום העיר
120	האם הנחת עירובי תחומין זמנה דווקא בע"ש
121	נספח –הטלטול על סמך העירוב בימינו – הראשל"צ הרה"ג יצחק יוסף